

שנשארת כשהיתה, ואפילו אינה נחלשת ומכחישה, ופשיטא שאינה מתה במיתה משונה. ולכן, גם אם נאמר שהמים בודקים אשה שיש עליה עדים במדינת הים שנטמאה, ניתן לומר שהעדים שבאו להעיד על טומאתה לאחר ששתתה, דוברים אמת. ומה שלא אירע לה דבר כאשר שתתה את המים, הוא משום שהיתה לה זכות שגרמה לכך, ולכן אין להוכיח מהמשנה את דינו של רב ששת.

ומקשינן:

מתיב רב שימי בר אשי:

תנן: **רבי שמעון אומר**, שלא כדעת שאר התנאים: **אין זכות תולה במים המרים. ואם אתה אומר זכות תולה במים המרים**, בכך מדהה מחליש אתה את המים בפני כל הנשים השותות, שהרי לא יפחדו לשתות, שהרי גם אם אכן נטמאו, אין זה ודאי שימותו בשתיית המים, ונמצא שנשים רבות לא יודו שנטמאו, ויתחלל שם שמים במחיקת השם המפורש לתוך המים.

ולא זו בלבד, אלא גם אתה מוציא שם רע על הטהורות ששתו. והן אומרים, אותם שרואים שלא אירע לה דבר, שאין זה ראייה מה שלא אירע להן דבר, שאפשר שטמאות היו, אלא שהסיבה שלא קרה להן כלום היא משום שתלה להן זכות. ולכן סובר רבי שמעון, שודאי לא יתכן שזכות תועיל, אלא ודאי כל מי שנטמאה, תיכף מקבלת את עונשה, שבטנה צבה, כמבואר בפסוק.

ולכן מקשה רב שימי בר אשי, לדברי רב ששת שסוטה שיש לה עדים במדינת הים אין המים בודקים אותה —

ואם איתא, אם אכן כך הדין שבאופן שיש לה עדים במדינת הים אין המים בודקים אותה, אזי בכל פעם שאשה תשתה ולא ייארע לה מאומה, נמי, גם כן נמצא שאתה מוציא שם רע על הטהורות ששתו, והן אומרים, אותם שרואים שלא מתה, טמאות היו, אלא שיש להם עדים במדינת הים, ולכן לא מתו, שאין המים בודקים אשה כזו.

ומשנינן:

לרבי שמעון קאמרת? הרי הקושיא וההוכחה היתה מדברי רבי שמעון.

ובאמת גם רב ששת מודה, שלרבי שמעון הסובר זכות לא תולה, מטעם של הוצאת שם רע, מדזכות לא תליא, עדים נמי לא תלו מאותה סיבה.

ורב ששת לא אמר את דבריו אלא לפי רבנן, שאינם חוששים להוצאת שם רע כרבי שמעון.

ומקשינן על דינו של רב ששת —

מתיב רב:

שנינו במשנה כמה אופנים שבהם מנחת סוטה נשרפת ואינה נקרבת על גבי המזבח, וכך אומרת המשנה —

ואלו שמנחותיהן נשרפות:

ב-1

האימרת טמאה אני, זנית, ומודה בכך אחר שכבר הקדישו והביאו את המנחה.

ושבאו לה עדים שהיא טמאה, אף היא

מנחתה נשרפת.

ומוכיח רב:

דאתו עדים אימת, מתי באו אותם עדים שכתוצאה מעדותם המנחה נשרפת?

אילימא מקמי דתקדוש, (12) אם עוד קודם שהניחו את המנחה בכלי שרת, הרי במקרה שכזה בודאי לא נאמר שמנחתה נשרפת, אלא **תיפוק לחולין** — תצא להיות חולין, שהרי טרם נתקדשה.

אלא בודאי, שהעדים באו **לבתר דקדוש,** (13) לאחר שכבר התקדשה המנחה בכלי שרת.

אי אמרת בשלמא, מים בודקין אותה, אם נאמר שמים בודקים גם אשה שיש עדים שזינתה אלא שטרם העידו, **אלמא בת מקדוש ומקרב היא,** הרי שכאשר הניחו את המנחה בכלי השרת היתה המנחה ראויה להיקרב והיתה קדושה, **וכי קדוש מעיקרא, שפיר קדוש.** וקדושתה הרי היא קדושה גמורה, **ומשום הכי מנחתה נשרפת,** שהרי להקריבה אי אפשר, וגם להוציאה לחולין אי אפשר שהרי קדושתה קדושה גמורה היא.

אלא אי אמרת אין המים בודקין אותה, אם כן תיגלי מלתא, יתגלה הדבר למפרע, דכי קדוש מעיקרא, בטעות קדוש!

שקדושת המנחה היתה מתחילתה בטעות, שהרי מתברר עתה שלא היתה המנחה ראויה כלל לבדיקה, שהרי יש עדים שנטמאה. ולפי מה שאמר רב ששת, שבמקרה זה אין המים בודקין, אין צריך לשרוף את המנחה, ו**תיפוק חולין,** ותצא מקדושתה להיות לחולין כדין הקדש בטעות, ומדוע אמרה המשנה שמנחתה נשרפת.

ומתרצת הגמרא את קושיית רב:

אמר רב יהודה מדיסקרתא:

כגון שזינתה האשה בעזרה, לאחר שכבר הביאו את מנחתה וקדושה בכלי שרת, ועל זנות זו באו העדים.

ולכך מנחתה נשרפת, כיון שכאשר קידשו את המנחה, היתה קדושתה קדושה גמורה, שכן המים היו ראויים לבדוקה, שהרי לא היו עדים אז על זנותה, אלא שעתה כבר אין

קדושה בקדושת הגוף. מה שאין כן בהמה, שמיד כאשר הוקדשה כבר ראוייה היא להקרבה.

13. ברש"י פירש שאחר שהוקדשה כבר בכלי שרת א"א להוציאה לחולין, ואף להקריבה בתורת נדבה א"א מכיון שמנחה זו של סוטה באה משעורים ואין מנחת נדבה כשרה אלא מחיטים. ובחידושי הגר"ז נתקשה בדברי רש"י שהרי גם אילו באה המנחה הזו מן החיטים א"א להעבירה לנדבה.

12. ברש"י וז"ל מקמי דתקדוש — בכלי שרת — עכ"ל. ומבואר שקודם שניתנה המנחה בכלי שרת אינה קדושה אלא בקדושת דמים שאפשר לפדותה. ובחידושי מרן רי"ז הלוי במכתבים שבסוף הספר ישנה מחלו' בשורש ההבדל בין מנחה לבין בהמה שמיד עם הקדשתה הרי היא קדושה בקדושת הגוף. דעת הגר"ז שם שחלוקה בהמה ממנחה בעיקר דיני הקדשתה ואין מקום להשוואה ביניהם. ואלו הגר"ז אברמסקי מבאר שם שקדושת הגוף חלה כאשר הקרבן ראוי להקרבה, ולכן ממנחה קודם שניתנה בכלי אינה

עדים, ואם כן כל הקדושה היתה בטעות, ותיפוק לחולין⁽¹⁴⁾ ותצא המנחה לחולין, ומדוע תשרף.

תשובתך — מדרכבנך.

אכן מן התורה לא צריך לשורפה אלא שחכמים הם שתיקנו לשורפה.

והטעם: גזירה, שמא יאמרו אותם שרואים כיצד לוקחים מנחה שכבר היתה בכלי שרת ומוציאים אותה לחולין, שמוציאים בכלי שרת לחול. ויבואו לטעות שיתכן לפדות דבר שכבר הוקדש בכלי שרת, שהרי אינם יודעים שהיתה כאן קדושה בטעות. ולפיכך גזרו חכמים שתשרף המנחה, ותימנע הטעות.

מתיב רב מרי על יסודו של רב פפא, שחידש כי גם כאשר מן התורה המנחה היא חולין כיון שההקדש היה בטעות בכל זאת גזרו חכמים שתשרף, שהרי שנינו בברייתא את דיני המנחה כאשר נטמאה או כאשר מתו הבעל והאשה וכיוצא בזה.

וכך אומרת הברייתא: נטמאת מנחתה של הסוטה עד שלא קדשה בכלי שרת, הרי היא ככל המנחות שנטמאו לפני שהושמו בכלי שרת, שאפשר לפדותן, ותפדה, ובדמי הפדיון יביאו מנחה חדשה.

אבל אם נטמאה המנחה משקדשה בכלי שרת, הרי היא ככל המנחות שנטמאו לאחר שקדשו בכלי שרת ואי אפשר להוציאה לחולין, ותשרף.

צורך לבודקה כיון שכבר ידוע לנו על ידי העדים שהיא אסורה לבעלה כיון שזינתה בעזרה.

מתקיף ליה רב משרשיא: כיצד ניתן להסתמך בפרוש המשנה על אוקימתא זו? והלא זה בלתי אפשרי שתזנה אחר שכבר הגיעה לעזרה, שכן פרחי כהונה מלוין אותה כשמביאים אותה לעזרה, ואימתי זינתה.

ומשנינן:

יש שתי אפשרויות שתיזנה בעזרה:

א. שזינתה מפרחי כהונה עצמן. שזינתה עם אותם פרחי כהונה שליוו אותה לשומרה.

ב. רב אשי אמר, כגון שנצרכה לנקביה, ואז עזובה פרחי כהונה, ושם זינתה שהרי משאירין אותה באותם רגעים לבדה. דאטו פרחי כהונה בכיפה תלי לה? וכי הם תופסים בכיפה שבראשה שלא תזוו לרגע. הרי ודאי שאם היא צריכה לנקביה עוזבים הם אותה, ולכן יתכן שבאותם רגעים היא תיזנה.

רב פפא אמר: אין צורך להעמיד את הברייתא כגון שזינתה בעזרה, אלא לעולם, כדאמרין מעיקרא, כפי שהבנו מתחילה שמדובר שהעדים מעידים על כך שזינתה באותה סתירה שבעקבותיה הביאו את המנחה.

ודקאמרת, ומה שהקשנו על זה, שלדברי רב ששת אין המים בודקין אשה שיש עליה

הגרי"ז הקשה על דברי רש"י שהרי גם בלא טעם זה אין מקום לקדושת המנחה שהרי היא קרבן

14. הטעם שהמנחה יוצאת לחולין, פירש רש"י שהוא מכיון שההקדש נעשה בטעות. ובחידושי

והרי היא מנחה ככל המנחות, ושייריה נאכלין אף שעכשיו אין בה עוד צורך.

ומוסיפה הברייתא, אם באו לה עדים קודם הקטרת הקומץ שהיא טמאה, מנחתה נשרפת, אפילו לאחר שקמצו אותה.

אבל נמצאו עדיה שהעידו שנסתרה זוממין, אף לאחר שכבר נקמצה, מנחתה חולין⁽¹⁷⁾ ואינה צריכה כלל פדיון, ובודאי שאינה נשרפת, כי התברר הדבר שקדושת המנחה היתה בטעות.

ומכאן שואלת הגמרא לדברי רב פפא, שאמר גם כאשר המנחה מתבררת כחולין, הרי היא נשרפת מדרבנן, ומדוע מנחה שנמצאו עדיה זוממין לא נאמר שנשרפת מדרבנן בסיבת הגזירה שהזכיר רב פפא.

ומשנינן:

עדים זוממין קאמרת! הוכחתך שהבאת ממקרה של עדים זוממין אינה הוכחה לשאר

ומוסיפה הברייתא, קדש הקומץ, אפילו אם כבר קמצו את המנחה והניחו את הקומץ בכלי שרת לקראת הקרבתו על המזבח, ולא הספיק הכהן להקריבו עד שמת הוא,⁽¹⁵⁾ הבעל, או שמתה היא, האשה, ושוב אין צורך במנחה שהרי האשה כבר לא תשתה מן המים — הרי היא ככל המנחות שנפסלו לאחר קמיצה שאינן נקרבות ע"ג המזבח, ותשרף.

אבל, אם כבר קרב הקומץ על גבי המזבח, ולא נותר אלא לאכול את שיריו על ידי הכהנים, ולא הספיק הכהן לאכול את שיריו עד שמת הוא — הבעל, או עד שמתה היא — האשה, הרי היא ככל המנחות שנאכלות לאחר הקרבת הקומץ, ותאכל⁽¹⁶⁾ אף שלא ישקו את האשה כיון שמת אחד מבני הזוג.

והטעם: שעל הספק באת מתחילה, שמא זינתה, כיפרה ספיקה, וחלכה לה.

והיינו, המנחה הוקרבה כדין, שהרי בשעת הקרבתה היה עדיין מקום לשתיית המים,

כ"ד א' שהמקור לכך שאינה שותה הוא מפסוק כמבואר בספרי. ויש מתרצים על עיקר הקושיא שאף שקיימת נפק"מ לגבי עוד אנשים, מ"מ טעם הבדיקה הוא הבעל וכל השאר הם פועל יוצא מכך.

16. בר"מ נפסק שהמנחה במקרה זה אינה נאכלת. ובכס"מ ביאר שבירושלמי חולק על הבבלי בזה, וסובר שאינה נאכלת ועל זה התבסס הר"מ.

17. בתוס' כתבו שכל זאת דווקא כאשר נמצאו העדים זוממים קודם שנקמצה המנחה אך אם נמצאו זוממים לאחר שכבר נקמצה המנחה —

חובה ואדם הפטור מן הקרבן אינו יכול להתחייב בה מרצונו אא"כ הוא קרבן נדבה. ויש מתרצים שטעם זה לא יספיק כיון שבשעה שהקדיש היה מחוייב הקרבן מחמת שלא ידע שיבואו עדים וא"כ באותה שעה חלה קדושה במנחה. ולכן צריך לומר רש"י את הטעם שזה הקדש בטעות.

15. הטעם דכשמת הבעל אינה שותה, כתב רש"י שהוא משום שאין על מי להתיר את האשה שכן כל טעם הבדיקה הוא בכדי להתיר את האשה על בעלה. ועיין ברש"ש שהקשה על דברי רש"י שהרי עדיין קיימת נ"מ האם היא אסורה על זאת שנסתרה עמו. וכן על היבט והביא מרש"י לקמן

ומן האות ו' המיותרת של המילה "וטהורה", נלמד עוד דין:

"וטהורה", ולא שתלתה לה זכות. (19) שאם תלתה לה זכות ולכן לא מתה, עליה אין הבטחת התורה ונזרעה זרע.

ומהמילה "היא" שבמילים "וטהורה היא" שאף מילה זו מיותרת, נלמד:

"היא", ולא שישאו ויתנו בה מוזרות בלבנה. כלומר, אשה שהנשים הטוות לאור הלבנה כבר מדברות עליה שזינתה, והדבר כבר מפורסם, אשה כזו אין המים בודקין אותה, ועליה גם כן אין הבטחה ש"נזרעה זרע".

וכיון שהגמרא הזכירה את דעת רבי שמעון המובאת במשנה לקמן, שחולק על הדין שהזכות תולה, מהטעם שעל ידי זה נוצר מצב של הוצאת שם רע על השותות שנבדקו, היא דנה:

ורבי שמעון, נהי דוי"ו לא דריש. גם אם חולק הוא וסובר שאין ללמוד מייתור האות ו' דבר, ולכן אין סתירה לדבריו מן הדרשה "וטהורה" – ולא שזכות תולה לה, שהרי יכול הוא לחלוק עליה. מעל מקום, הרי על הדרשה מן המילה "טהורה" בודאי הוא אינו חולק.

ואם כן, והא איכא, יש לה עדים ממדינת

מקרים, שהרי אף אם גזרו חכמים שהמנחה תשרף, מכל מקום עדים זוממין, קלא אית להו, יש פרסום לדבר וכולם שומעים על כך ומבינים שהיתה כאן קדושה בטעות, ולא יבואו לטעות לומר שאפשר לפדות לחולין מנחה שכבר היתה קדושה בכלי שרת.

תניא כוותיה דרב ששת. שנינו ברייתא שאומרת במפורש את דינו של רב ששת, ולא מטעמיה. אך לא מאותו מקור שעליו התבסס רב ששת, שאילו רב ששת למד זאת מן הכתוב "ועד אין בה", והבין מכאן רב ששת שכאשר במקום כלשהוא יש עדים, אין מועילה בדיקת המים. ואילו הברייתא למדה זאת מן הפסוק באופן אחר.

וכך אומרת הברייתא: כתיב "ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא, ונקתה, ונזרעה זרע".

והמילים "וטהורה היא" הרי הם לכאורה מיותרות שכבר נאמר "ואם לא נטמאה", וכיון שלא נטמאה, בודאי היא טהורה. אלא שמילים אלו נאמרו באו ללמד:

"טהורה" ולא שיש לה עדים במדינת היב.

כלומר הבטחת התורה שהאשה תלד, היא רק כשהיא טהורה, ולא במקרה שהיא טמאה ויש על כך עדים, רק שהם טרם באו להעיד. שאז אין המים בודקים אותה. (18)

אלא שיש לה עדים במדה"י, ונאמר שהברכה של ונזרעה זרע לא נאמרה עליה. ועיין בפנ"י [ברכות ל"א ב'] שנקט שאכן במקרה שכזה, לא תתקיים בה הבטחת התורה.

19. במקרה שהאשה מתחילה להתנוון ולהיחלש

תישרף מדרבנן. ועיין בקר"א שהביא מתוספתא שמשמע להדיא שגם במקרה זה יוצאת המנחה לחולין. וצ"ע.

18. יש להסתפק במקרה שיש עדים במדה"י שהיא טהורה, האם בכה"ג ג"כ נתמעט "טהורה"

מוליכה לב"ד שבאותו מקום⁽¹⁾ שבו הוא מתגורר, ומוסרין לו בי"ד שני תלמידי חכמים שילוו אותו בדרכו להשקאת האשה.

והטעם שצריך שני תלמידי חכמים שילווהו, ואינו הולך עמה לבדו, הוא שמא יבוא עליה בדרך, ואז שוב לא תועיל בדיקת המים כמבואר במשנה [לעיל ו א], שכאשר הבעל אינו נקי מעוון, אין המים בודקים.

רבי יהודה אומר: בעלה נאמן שלא יבוא עליה, ואין צורך בעדים שילווהו, אלא סומכים עליו. וכאשר מגיע לבית המקדש ואומר שלא בא עליה, הוא נאמן.

נמרא:

מדייקת הגמרא, מזה שצריך שני אנשים שילוו אותו ולא מספיק אחד שילווהו, אם כן, מדובר בתרי ואיהו, שני המלווים והבעל, הא תלתא, הרי יש כאן ג' מלווים לאשה.

לימא מסייע ליה לרב, יש ממשנה זו סיוע לדינו של רב בהלכות יחוד.

הים, שעליהם באה הדרשה שאין המים בודקין אותה, ולדברי רבי שמעון שחושש מהוצאת לעז, גם כאן היה לנו לומר שהמים יבדקו את אותה האשה, בכדי שלא להוציא לעז על שאר הנשים.

א-י מתרצת הגמרא: לא שכיחא.

נכון שרבי שמעון חושש להוצאת לעז, אך לא יבואו להוציא לעז אלא בטענה שכיחא. והיינו, שיאמרו על כל אשה שלא מתה בגלל המים, שאמנם טמאה היא, אלא שזכות תלתה לה. אבל לא יוציאו לעז בטענה שבוודאי טמאה היא אלא שיש עליה עדים, ולכך לא מתה, שדבר זה אינו שכיח. ולכך לא חששה תורה לדבר זה, וניתן לומר שבמקרה זה, שיש עדים במדינת הים, אין המים בודקין אותה.

מתניתין:

המשניות הבאות מלמדות את סדר הדברים, ממתי שנודע לבעל שהיא נסתרה, לאחר שקינא לה.

כיצד עושה לה? —

נפשות אין מספיק ב"ד של ג' אלא דווקא של כ"ג, וסוטה הרי היא ג"כ דיני נפשות.

ובתוס' לק' יז ב, ד"ה "מ"ה" מבואר, שכל סדר השקאת סוטה בין תחילתו ובין סופו פסול בלילה וכמו דיני נפשות, ומשמע מכאן שגם הבאתה לב"ד שבעירו צריכה להיות כדיני נפשות. ואפשר לדחות, שאין דברי תוס' אמורים אלא על סדר ההשקאה עצמה, משא"כ מה שמביאה לב"ד שבעירו, שהוא קודם לסדר ההשקאה, וצ"ע.

ואינה מתה מיד, נחלקו הראשונים האם היא מותרת לבעלה מיד, או שהיות ומתחילה להתנוון א"כ סימן שאכן היא טמאה אלא שזכות תולה לה. ובתוס' מבואר שהאשה אסורה בכה"ג. אמנם בגרי"ז מבואר דלר"מ מותרת האשה במקרה כזה.

1. יש לדון אם הב"ד שבאותו מקום שאליו מביא את האשה מתחילה, הוא דווקא ב"ד של כ"ג, או שגם ב"ד של ג' מספיק לזה, דבדיני